

Yazar/Author

İbrahim Halil YAPRAK*

Makale Adı/Article Name

2006-2011-2017-2018 Ortaöğretim Almanca Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırılması

Comparison of 2006-2011-2017-2018 Secondary Education German Course Curriculums

ÖZ

Bu çalışmanın genel amacı 2006-2011-2017-2018 Ortaöğretim Almanca Dersi Öğretim Programlarını programın amaçları, yapısı, temel özellikleri gibi genel hatları ile birbiriyle karşılaştırmaktır. Bununla birlikte dünyadaki dil eğitimi alanındaki güncel gelişmelerin yukarıda bahsedilen Almanca Dersi Öğretim Programlarında ne ölçüde yer verildiği de araştırılmıştır. Bu amaçla bu çalışmada araştırma deseni olarak doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda Almanca eğitimi için hazırlanan Almanca Dersi Öğretim Programları kronolojik sıraya göre incelenmiş ve bu programların ortak ve farklı yönleri ortaya konmuştur. İncelenen dört öğretim programına bakıldığında hepsinin ortak noktasının Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metnin temel aldığı 6 basamaklı bir dil düzeyinin esas alınmasıdır. Yine bu programların benzer yönlerine bakıldığında öğrenci merkezli ve iletişimsel bir yaklaşımı benimsediği görülmektedir. Dilin bir iletişimsel araç olarak görüldüğü bu programlarda günlük yaşamdan konulara yer verilmiştir. Genel anlamda birbirinin üzerine inşa edilmiş bu programların en kapsamlısı 2011 Almanca Dersi Öğretim Programı iken 2017 yılında yapılan değişikliklerle Almanca Dersi Öğretim Programı daha sade bir hal almış ve son olarak 2018 yılında ufak birkaç değişikliğe gidilerek güncellenmiş ve o tarihten itibaren ortaöğretim kurumlarında uygulanmaktadır. **Anahtar Kelimeler:** Almanca Öğretim Programı, D-AOBM, Dil Becerileri, İletişimsel Yaklaşım

ABSTRACT

The general purpose of this study is to compare the 2006-2011-2017-2018 Secondary Education German Course Curricula with each other in general terms such as the aims, structure and basic features of the program. Additionally, to what extent the current developments in the field of language education are included in these curricula was also investigated. For this purpose, document analysis was used as a research design in this study. In this context, German Course Curriculums prepared for German education were examined in chronological order and the common and different aspects of these programs were revealed. When we look at the four curricula examined, what they all have in common is that they are based on a 6-level language level based on the Common European Framework of Reference for Languages. Considering the similar aspects of these programs, it is seen that they adopt a student-centered and communicative approach. In these programs, in which language is seen as a communicative tool, topics from daily life are included. While the most comprehensive of these programs, which are generally built on top of each other, is the 2011 German Course Curriculum, with the changes made in 2017, the German Course Curriculum has become simpler and has been updated in 2018 with a few minor changes and has been implemented in secondary education institutions since then.

Keywords: German Course Curriculum, CEFR, Language Skills, Communicative Approach

Extended Abstract

The main purpose of this study is to examine the secondary education German course curriculum from 2006 to the present in terms of their basic features. In this context, the 2006-2011-2017-2018 German teaching programs prepared by the Ministry of National Education were discussed and these programs were compared with each other and their common and different aspects were revealed. In this direction, the document analysis method was used to obtain the data. This research method, also known as documentary scanning in the relevant literature, can be defined as the detailed and comprehensive examination and analysis of both written and electronic documents for a certain purpose, based on a certain systematic. The starting point of this current study is the above-mentioned teaching programs for German as a first and second foreign language. In addition, within the scope of this study, the foreign language reforms carried out in our country are briefly mentioned. Especially with the eight-year basic education reform carried out in 1997, compulsory education was increased from 5 years to 8 years. Depending on this situation, some changes were made in foreign language education. Before this reform, the foreign language teaching age that started in secondary education was lowered and foreign language courses were started to be taught from the fourth grade of primary education. Thus, language teaching at an early age was started in our country, as in other European countries. With the arrangements made later, for the first time in 2013-2014, foreign language lessons started to be taught for two hours a week, starting from the 2nd grade of primary school. Parallel to these developments in first foreign language education, some reforms were carried out in second foreign language education. Since the beginning of the 2000s, compulsory or optional second foreign language German course has been taught in various high schools. Since 2018, German has been taught as compulsory course two hours per week in Anatolian High School, Science High School and Social Sciences High School. In the light of the foreign language education reforms carried out in our country, in order to reveal whether the approaches and methods used in language teaching in other western countries in recent years are included in the 2006-2011-2017-2018 German teaching programs, they have been examined in chronological order and the findings are presented in the article. . In this direction, firstly, the 2006 German course curriculum was analyzed. According to this program, it is envisaged that German will be taught in different types of high schools in the 10th, 11th and 12th grades, as compulsory or optional, for a total of 216 hours, provided that 72 lesson hours are taken in each grade. As it is known, in traditional foreign language teaching, the target language was tried to be taught through structures such as vocabulary and grammar, and a path from simple to complex was followed as a teaching technique. In this program, in which the Council of Europe Common Application for Foreign Languages and the principles of using the language are taken into account, the main aim is skill-based language teaching. Accordingly, when language education is mentioned, teaching the abstract grammar rules of that language will not come to mind first, but rather a language teaching program that raises individuals who can understand what they read and hear in a foreign language and at the same time express themselves orally and in writing in a foreign language. In this program, which is based on the Common European Framework of Reference for Languages (D-AOBF), which brings an international standard suitable for each level of a foreign language (A1-A2-B1-B2-C1-C2), the language level that students should reach in which class is included. In the program, it is aimed to reach A1 and A1+ levels in terms of achievements in four language skills. When we look at the features of the program, it is seen that there is a student-centered approach. Based on the fact that the basic function of language is communication, a communicative approach was adopted in the 2006 German curriculum. Accordingly, it was aimed that the students could communicate in the target language, and accordingly, the sections of daily life in the classroom were tried to be animated with activities such as drama and dialogue. In general, the 2011 secondary school German curriculum, which was built on the 2006 German curriculum, was prepared a little more comprehensively. As in the program in 2006, it is seen that a student-centered approach has been adopted instead of teacher-centered foreign language teaching in this program. In addition to the communicative approach, an action-oriented language teaching approach was also applied in this program. According to this approach, language learners, as a social actor, use the language by performing a certain task, responsibility or project in real communication situations and thus acquire a foreign language. Shortly after the 2017 German Lesson Curriculum came into effect, it was

revised with minor changes and the new German Lesson Secondary Education Program started to be implemented at all grade levels, including Preparatory, 9th, 10th, 11th and 12th Grades, starting from the 2018-2019 academic year. The main difference between the 2017 and 2018 German teaching programs is that while there is a C language level in the 2017 program, the C language level was not included in the program in 2018. As a result, in line with the findings obtained from this research in which the document analysis method was used, it is seen that the new developments and trends in foreign language teaching in recent years are reflected in the secondary education programs of German as a second foreign language in 2006, 2011, 2017 and 2018.

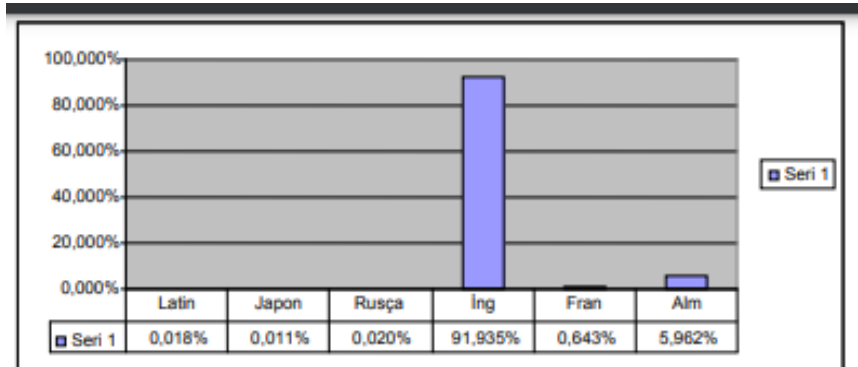
Giriş

Önceleri tek bir yabancı dil bilmek kişiyi çeşitli alanlarda ayrıcalıklı bir konuma getirirken günümüzde bu durum normal bir hal almıştır. İletişim araçlarının baş döndürücü bir şekilde geliştiği bu dönemde bir yabancı dil bilmenin artık yetersiz kaldığı iki veya daha fazla yabancı dil bilmenin bir ihtiyaca dönüştüğü bir sürece tüm dünyada girilmiştir. Yaşadığımız bu internet çağında telefon, tablet, bilgisayar gibi teknolojik araçlar sayesinde dünyanın diğer ucundaki farklı coğrafyalarda yaşayan insanlarla rahatlıkla iletişim kurulabilmektedir. Tabii ki bu iletişimin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi, kişinin bildiği yabancı dil ve dillere bağlıdır. Tam da bu noktada bir lisan bir insan iki lisan iki insan sözü birden fazla yabancı dil bilmenin önemine vurgu yapmaktadır. Nitekim Avrupa Birliği, çok dilli bireylerin yetişmesi için adımlar atmış ve bu adımların ilki olarak da 2002 yılında Avrupa Konseyinde alınan kararlar gelmektedir. Bu doğrultuda her Avrupa vatandaşının en az iki yabancı dil bilmesi ve yabancı dil öğretiminin erken yaşlarda başlaması kararlaştırılmıştır. Bu gelişmelere paralel olarak Avrupa Birliği ile tam üyelik görüşmelerinin sürdürüldüğü Türkiye’de de yabancı dil öğretimi ile ilgili bazı düzenlemelere gidilmiştir. Yabancı dil öğretimi ile ilgili bu reformlar kronolojik sıraya göre incelendiğinde 1997 yılında birinci yabancı dil öğretimi dördüncü sınıftan itibaren verilmeye başlandığı görülmektedir. İkinci yabancı dil öğretiminde ise ilk olarak 2001–2002 öğretim yılından başlamak üzere Anadolu Öğretmen Liselerine, daha sonraları ise 2004–2005 öğretim yılından itibaren de zorunlu ikinci yabancı dil dersi, Anadolu Liseleri, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve Fen Liselerinin müfredatına eklenmiştir. 2005–2006 öğretim yılında gerçekleşen reform kapsamında Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve Fen Liseleri haftalık ders programlarında ikinci yabancı dil seçmeli ders olarak, Anadolu Liselerinde ise zorunlu ders olarak yer almıştır. Bununla birlikte haftada ikişer saat olmak üzere 10, 11 ve 12. sınıflarda okutulmaya başlanmıştır (MEB, 2006: 1). 2012 yılına gelindiğinde ise birinci yabancı dil öğretiminin yaşı dördüncü sınıftan ikinci sınıfa çekilmiş ve böylelikle yabancı dil öğretimi daha erken yaşlarda verilmeye başlanmıştır. Hali hazırda okullarda uygulanan yabancı dil öğretim programları incelendiğinde İngilizcenin birinci yabancı dil olarak ikinci sınıftan ve genel itibarıyla ikinci yabancı dil olarak da Almancanın liselerin 9. sınıfından itibaren okutulduğu görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 56 sayılı 19.02.2018 tarihli ortaöğretim kurumları haftalık ders çizelgesine göre Anadolu Lisesi, Fen Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesinde ikinci yabancı dilin 9, 10, 11 ve 12. sınıflarda olmak üzere haftalık 2 saat zorunlu ders olarak okutulmaktadır. Aynı zamanda hazırlık sınıfı bulunan Anadolu liselerinde ikinci yabancı dil haftada 4 saat olarak verilmektedir. Yukarıda da görüldüğü üzere gerek birinci yabancı dil gerekse de ikinci yabancı dil eğitimi ile ilgili zaman içerisinde çeşitli reformlar yapılmış ve okulların çeşitli kademelerinde iki yabancı dilin etkin bir şekilde dil öğretilmesi hedeflenmiştir. Bu çalışma ile özellikle son yıllarda dünyadaki yabancı dil öğretimindeki güncel gelişmelerin, ikinci yabancı dil olarak ortaöğretim kurumlarında okutulan Almanca dersi öğretim programlarına ne ölçüde yansıdığını görebilmek amacıyla 2006, 2011, 2017 ve 2018 müfredatları kronolojik sıraya göre incelenmiş ve birbiriyle bir kıyaslamaya

gidilmiştir. Bu doğrultuda yukarıda adı geçen programların ortak ve farklı yönleri üzerinde durulmuş ve ikinci yabancı dil olarak Almanca dersinin içeriksel ve yönetsel olarak zaman içerisinde ne gibi değişikliklere uğradığı ele alınmıştır. Bu çalışma, 2006, 2011, 2017 ve 2018 Almanca dersi müfredatlarının, özellikle dünyadaki yabancı dil öğretimi alanındaki gelişmeler ışığında incelenmesi açısından önem taşımaktadır.

1. Ortaöğretim İkinci Yabancı Dil Almanca Dersi Öğretim Programı (2006)

Avrupa Birliği tam üyelik sürecinde Türkiye’de birçok alanda reformlar gerçekleştirilmiş ve bu alanlardan bir tanesi ise Türk eğitim sistemindeki yabancı dil öğretimi ve öğrenimi ile ilgilidir. Avrupa Birliği, kendi bünyesindeki üye ülkelerinde çok dilliğin hâkim olması için en az iki yabancı dil bilen bireylerin yetiştirilmesini amaçlamıştır. Bu doğrultuda birinci yabancı dil olarak İngilizce dersi öğretimi programı ile ilgili değişikliklerin yanı sıra ikinci yabancı dil olarak Almanca öğretimi programında da bazı düzenlemelere gidilmiştir. Bu kapsamda 2005-2006 eğitim-öğretim yılında Almanca, Anadolu Liselerinin 10, 11 ve 12. sınıflarının müfredatında zorunlu iki yabancı dil dersi olarak yer almış ve haftada ikişer saat olarak okutulmaya başlanmıştır. Bunun yanı sıra yine aynı öğretim yılı içerisinde Almanca, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Fen Liselerinde seçmeli ikinci yabancı dil olarak öğretilmeye başlanmıştır. İkinci yabancı dil alanında yapılan bu değişikliklerle Almancayı öğrenen öğrencilerin sayısında bir artış gözlemlenmiştir. Bununla ilişkin olarak aşağıda 2004-2005 öğretim yılında liselerde Almancayı yabancı dil olarak alan öğrencilerin oranına yer verilmiştir.

Şekil 1. 2004/2005 Öğretim yılında Ortaöğretim ikinci kademede(lise) Almanca Öğrenenlerin Oranı,

Kaynak: Tok ve Arıbaş, 2008:

Şekil 1 incelendiğinde 2005 yılındaki MEB verilerine göre Almanca, İngilizceden sonra en çok okutulan yabancı dil dersi olmuştur. 2005-2006 Öğretim yılından itibaren farklı lise türlerinde gerek zorunlu gerekse de seçmeli ders olarak okutulan ikinci yabancı dil olarak Almanca dersi için 2006 yılında bir öğretim programı hazırlanmıştır. Bu program kapsamında Almanca 10, 11 ve 12. sınıflarda ve her sınıfta 72 saat olmak üzere toplamda 216 saat olarak okutulması öngörülmüştür. Bu programla birlikte üçüncü yılın sonunda yani 12. sınıfın sonunda öğrencilerin A1+ dil seviyesinde iletişim kurabilmelerinin hedeflendiği belirtilmiştir. Avrupa Konseyi Yabancı Diller Ortak Başvuru Metni ile dili kullanma ilkelerinin göz önüne alındığı bu programda, ilk defa öğrencilerin hangi sınıfta hangi dil düzeyine ulaşmaları gerektiği yer almıştır. Bir yabancı dilin her bir seviyesine (A1-A2-B1-B2-C1-C2) ne ölçüde yetkin olduğunu belirlemede uluslararası bir standart getiren Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM), Avrupa Konseyi’nin 1970’ler ve 1980’ler boyunca dil eğitimi alanında yapmış olduğu çalışmaların bir ürünü olarak 2001 yılında yayınlanmıştır. D-AOBM yayınladığı yıldan bu yana

gerek Avrupa Konseyi'nin gerekse de Avrupa Birliği'nin hemen hem tüm üye ülkeleri tarafından kullanılmıştır. Her ne kadar Avrupa dilleri için hazırlanan bir metin olsa da günümüzde hem Avrupa kıtasında hem de Avrupa kıtasının ötesinde yaygın olarak uygulanması, D-AOBM 2001 yılında aşağıda ifade edilen amaçlar ile ilişkilidir:

- Farklı ülkelerdeki eğitim kurumları arasında iş birliğini teşvik etmek ve kolaylaştırmak,
- Dil niteliklerinin karşılıklı olarak tanınması için sağlam bir temel oluşturmak,
- Öğrenenlerin, öğretmenlerin, ders tasarlayanların, sınav kurumlarının ve eğitim yöneticilerinin konumlanmalarına ve çalışmalarını koordine etmelerine yardımcı olmaktır (MEB, 2021: 32).

Dil eğitimini daha sağlam temeller üzerine inşa etme adına yukarıda belirtilen amaçlar ışığında 2006 yılında hazırlanan ortaöğretim kurumları ikinci yabancı dil Almanca dersi öğretim programı, beceri temelli dil öğretimini temel amaç edinmiştir. Bu bağlamda dilin sadece soyut dilbilgisi kuralları öğretilmeyecek bundan ziyade yabancı dilde okuduğunu ve duyduğunu anlayabilen ve aynı zamanda yabancı dilde kendini sözlü ve yazılı olarak ifade eden bireyler yetiştirmek hedeflenmiştir. A1 ve A1+ seviyelerinde dört dil becerisi kazanımlarını ulaşmayı hedefleyen bu öğretim programı, öğrenci merkezli bir yaklaşıma göre düzenlenmiştir. Adı geçen bu programın kazanımları doğrultusunda Sema Göznek, Oya Pıtrıklı, Elfriede Spangenberg tarafından hazırlanan ve 2006 yılında Mili Eğitim Bakanlığı tarafından Ankara'da basımı yapılan "Hier sind wir" adlı ders kitabı, ikinci yabancı dil olarak Almanca dersi için liselerde okutulmaya başlanmıştır. Hier sind wir A1 ve Hier sind wir A1+ olmak üzere iki setten oluşan bu ders kitabının öğrencilerin alıştırmaya yapabilmeleri için çalışma kitabı, öğretmenler için el kitabı ve kitaptaki metinleri dinlemek için de CD'si bulunmaktadır. 'Hier sind wir! A1' seti, liselerin 10. ve 11. sınıflarında okutulurken 'Hier sind wir! A1 +' ise liselerin 12. sınıfında okutuluyordu (Yılmaz, 2007: 58).

Ortaöğretim kurumları ikinci yabancı dil dersi Almanca Öğretim programı (2006), iletişimsel yaklaşım temel alınarak düzenlenmiştir. İletişimsel yaklaşıma göre dil öğreniminin temel amacı hedef dilde gerek sözlü gerekse de yazılı iletişim kurabilmektir. Bu doğrultuda günlük hayattaki kesitleri drama ve diyalog gibi yöntemlerle sınıf ortamına taşımak ve öğrencilerin yabancı dilde iletişimsel becerilerini geliştirmeleri hedeflenir. Bu bağlamda ikinci yabancı dil Almanca öğretim programında günlük yaşama dair tanışma, selamlaşma, hobiler, alışveriş seyahat gibi konulara yer verilmiştir:

Yukarıda da değinildiği gibi iletişimsel yaklaşımın temel alındığı 2006 Almanca dersi öğretim programında dil öğrenimi kazanımları bakımından okuduğunu anlama, yazma, dinlediğini anlama ve konuşma olmak üzere dört dil becerisine göre düzenlenmiştir. Dil becerilerinin eşit derecede geliştirilmesini önceleyen iletişimsel yaklaşımın baz alındığı programda yabancı dil öğretiminde dilbilgisinin önem sırası değişmiştir. Dilbilgisi öğretimi, artık yabancı dil öğreniminde bir amaç değil bir araç konuma gelmiştir. Ayrıca programda sözcük bilgisi öğretimi ve kazanımları hakkında bilgilere de yer verilmiştir. Bunun yanı sıra yabancı dil öğretiminin öğretmen merkezli olmasından ziyade öğrenci merkezli bir yaklaşımın ön planda tutulması bu programda yer almıştır.

2.Ortaöğretim İkinci Yabancı Dil Almanca Dersi Öğretim Programı (2011)

2006 yılında hazırlanan ortaöğretim kurumları ikinci yabancı dil Almanca dersi öğretim programı, 2011 yılında güncellenerek Anadolu Lisesi, fen lisesi, sosyal bilimler lisesi, Anadolu öğretmen

lisesi ve diğer lise türlerinde uygulanmak üzere yürürlüğe girmiştir. Genel anlamda kendinden önceki program üzerine inşa edilmiş olan bu Almanca dersi öğretim programı, biraz daha kapsamlı hazırlanmıştır. Bir önceki programda olduğu gibi iletişimsel yaklaşımı ve öğrenci merkezli anlayışı benimseyen bu programda, ayrıca eylem odaklı bir yabancı dil dersi eğitimi üzerinde durulmuştur. Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM) ile birlikte ortaya çıkan eylem odaklı yaklaşıma göre dili öğrenen bireylerin, bir sosyal aktör olarak bir etkinliği veya bir projeyi yerine getirmeleri istenir. Bu süreç içerisinde başta iletişimsel yetilerin olmak üzere dört temel dil becerilerinin geliştirilmesini de kapsayan kazanımlara ulaşılması hedeflenir. Bir taraftan üzerine düşen görev ve sorumluklarını yerine getirmek için daha çok çalışan, araştıran bir sosyal aktör konumundaki dil kullanıcıları, diğer taraftan dili otantik ortamda öğrenme olanağına sahip olduğundan gerçek bir dil kullanıcısına dönüşürler. (Aydoğdu ve diğerleri, 2017; Sönmez, 2021). Bunun nedeni eylem odaklı yabancı dil öğretiminin dili kullanarak öğrenme ilkesine dayanmasıdır (Kanmaz, 2017).

Bunun yanı sıra yabancı dil eğitiminde sadece dilin kendi dilbilgisi kurallarının, sözcük bilgisinin öğretilmesinden ziyade öğrenilen yabancı dili konuşan insanların kültürünü, gelenek ve göreneklerini, yaşam tarzı gibi çeşitli konular hakkında bilgi edinmesini sağlayan kültürlerarası yaklaşım da bu programda yer almıştır. Bu yaklaşım, dil ve kültür arasındaki ilişkiden hareketle yabancı dil öğretiminde kültürel öğelerin aktarılması gerekliliğinden ortaya çıkmıştır (Çobanoğulları, 2021).

Yabancı dilde dört temel beceriyi merkeze alan bu Almanca dersi öğretim programında, bir önceki programa (2006) nazaran aşağıdaki şekilde de gösterilen her dil yeterlilik seviyesi için her bir beceride edinilmesi gereken kazanımlar ayrı ayrı olarak detaylı bir şekilde 2011 Almanca dersi öğretim programında yer verilmiştir

A		B		C	
TEMEL DİL KULLANIMI		BAĞIMSIZ DİL KULLANIMI		YETKİN DİL KULLANIMI	
A1	A2	B1	B2	C1	C2

Tablo 1. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Düzeyleri

Yukarıdaki dil yeterlilik seviyelerinin dikkate alındığı bu programda, okul türlerine ve sınıf seviyelerine göre uygulanacak kazanımlar birbirinden ayrılmaktadır. Bu bağlamda okul türleri üç grup altında verilmiştir:

1. Anadolu Lisesi türü olmayan ortaöğretim kurumları (imam hatip lisesi, genel lise, güzel sanatlar ve spor lisesi, meslek lisesi, teknik lise, sağlık meslek lisesi)
2. Hazırlık sınıfı bulunan Anadolu Lisesi ve sosyal bilimler lisesi
3. Genel Anadolu türü ortaöğretim kurumları (Anadolu lisesi, Anadolu öğretmen lisesi, fen lisesi, Anadolu meslek lisesi, Anadolu teknik lisesi, Anadolu sağlık meslek lisesi, Anadolu imam hatip lisesi)

Anadolu Lisesi türü olmayan ortaöğretim kurumlarının sınıf bazında tüm dil becerilerine göre dil yeterlilik seviyesindeki kazanımlarına bakıldığında burada da kendi arasında bir sınıflama yapılmıştır:

- A1 dil yeterlik seviyesinden başlayan öğrenciler için (9-10-11-12. sınıflarlar)
- A2 dil yeterlik seviyesinden başlayan öğrenciler için (9-10-11-12. sınıflarlar)
- B1 dil yeterlik seviyesinden başlayan öğrenciler için (9-10-11-12. sınıflarlar)

Hazırlık sınıfı bulunan Anadolu ve sosyal bilimler liseleri ile Anadolu Lisesi türü olmayan ortaöğretim kurumları arasında ve aynı zamanda hazırlık sınıfı bulunmayan genel Anadolu türü ortaöğretim kurumlarının okul türlerine ve sınıf seviyelerine göre uygulanacak kazanımlar arasında bir ayırım yapılmıştır. Buna göre okul türü ve sınıflara göre ulaşılmaya hedeflenen dil seviyeleri tabloda 2’de ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Anadolu Lisesi türü olmayan ortaöğretim kurumları								
A1 Düzeyinden	Sınıf	Dil Seviyesi	A2 Düzeyinden	Sınıf	Dil Seviyesi	B1 Düzeyinden	Sınıf	Dil Seviyesi
	9. Sınıf	A1.1.2		9. Sınıf	A2.1.3		9. Sınıf	B1.1.3
	10. Sınıf	A1.2.1		10. Sınıf	A2.2.1		10. Sınıf	B1.1.5
	11. Sınıf	A1.2.3		11. Sınıf	A2.2.3		11. Sınıf	B1.1.8
	12. Sınıf	A2.1.1		12. Sınıf	A2.2.5		12. Sınıf	B1.2.2
Hazırlık Sınıfı bulunan ortaöğretim kurumları								
A1 Düzeyinden	Sınıf	Dil Seviyesi	A2 Düzeyinden	Sınıf	Dil Seviyesi	B1 Düzeyinden	Sınıf	Dil Seviyesi
	Hazırlık	B1.1.2		Hazırlık	B1.2.2		Hazırlık	B1.2.2
	9. Sınıf	B1.1.8		9. Sınıf	B1.2.8		9. Sınıf	B1.2.8
	10. Sınıf	B1.2.4		10. Sınıf	B2.1.4		10. Sınıf	B2.1.4
	11. Sınıf	B1.2.8		11. Sınıf	B2.1.8		11. Sınıf	B2.2.8
	12. Sınıf	B2.1.4		12. Sınıf	B2.2.2		12. Sınıf	C1.1.2
Genel Anadolu türü ortaöğretim kurumları								
A1 Düzeyinden	Sınıf	Dil Seviyesi	A2 Düzeyinden	Sınıf	Dil Seviyesi	B1 Düzeyinden	Sınıf	Dil Seviyesi
	9. Sınıf	A1.2.4		9. Sınıf	A2.2.3		9. Sınıf	B1.1.6
	10. Sınıf	A2.1.3		10. Sınıf	A2.2.6		10. Sınıf	B1.2.2
	11. Sınıf	A2.2.3		11. Sınıf	B1.1.4		11. Sınıf	B1.2.6
	12. Sınıf	A2.2.6		12. Sınıf	B1.1.8		12. Sınıf	B2.1.2

Tablo 2. 2011 Almanca Öğretim Programı Okul Türlerine Göre Dil Düzeyleri

Kaynak: MEB, 2011

3.Ortaöğretim İkinci Yabancı Dil Almanca Dersi Öğretim Programı (2017)

24.08.2011 tarih ve 119 sayılı kararla yürürlüğe giren Almanca Öğretim Programı, 1739 Sayılı Milli Temel Eğitim Kanununun 2. fıkrada açıklanan Türk milli eğitim hedefleri ve Türk milli temel ilkelerine göre yeniden düzenlemeler yapılarak 2017 yılında daha sade hale getirilerek ortaöğretim kurumlarında kullanılmaya başlanmıştır. Bu bağlamda 2017 yılında yürürlüğe giren

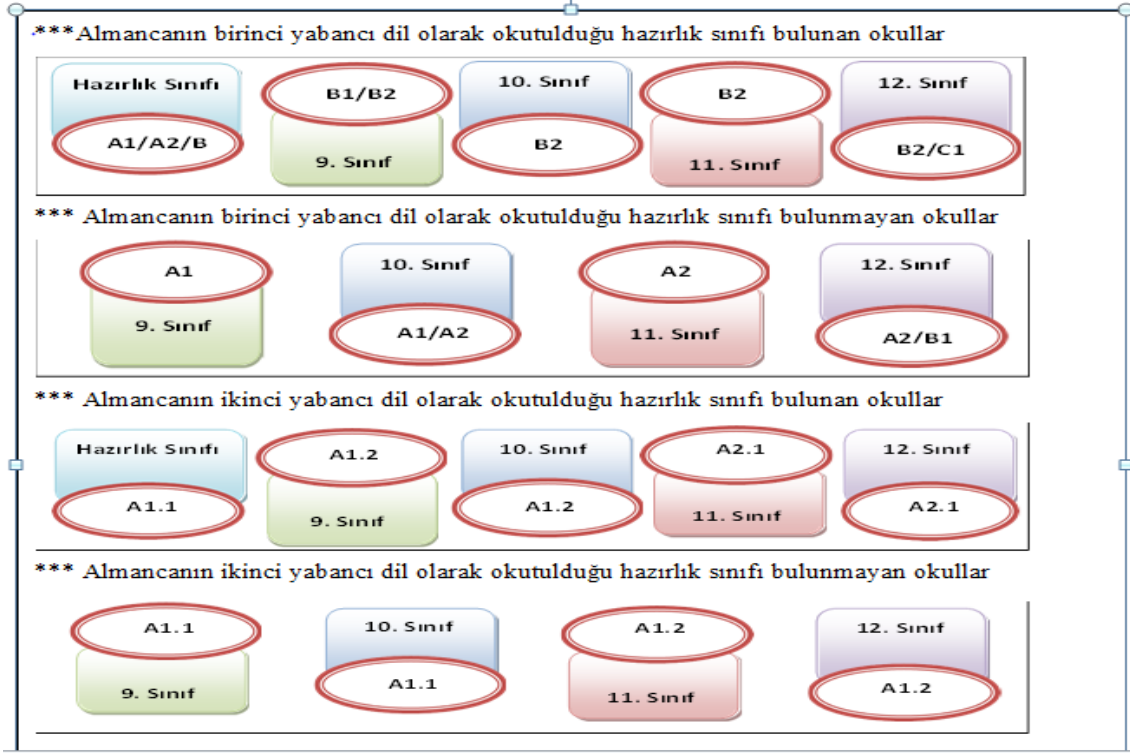
Almanca Dersi Öğretim Programı müfredatı ile öğrencilerin aşağıda listelenen genel amaçlara ulaşmaları hedeflenmiştir:

- Yabancı dil öğreniminin önemini kavramak
- Dört temel dil becerisi olan okuduğunu anlama, yazma ve duyduğunu anlama ve konuşma becerilerini geliştirmek
- Hedef dilde gençler ve yetişkinler ile görüş ve fikir alışverişinde bulunabilmek
- Kendi duygu ve düşüncelerini ifade edebilmek
- Diğer insanların yaşamlarını, düşünce tarzlarını, kültürlerini anlayabilmek ve kendi kültürel değerlerini başkalarına aktarabilmek
- Hedef dilin konuşulduğu ülkede günlük hayatın üstesinden gelebilmek
- Kendi ülkesinde yabancılara yardım edebilmek
- Dünyayı anlamak için eleştirel okuyabilmek, yazabilmek ve düşünebilmek
- Kendi ülkelerinde ve küreselleşen dünyada sosyal, ekonomik ve kültürel olarak aktif olmak
- Diğer toplumların yazılı, sözlü ve görsel ürünleri sayesinde kültürel farklılıkları anlamak ve farklılıklara saygı göstermek ve hoşgörülü ve duyarlı kişiler olmak
- Teknoloji ile aktif ve etkin bir şekilde ilgilenmek, bilgi teknolojisini kullanarak öğrenme yeteneğini geliştirmek (MEB, 2017: 6).

Yukarıdaki genel hedeflerde de görüldüğü gibi günümüz modern dil öğretiminde sadece hedef dilin dilbilgisi yapılarını ve sözcük dağarcığını değil aynı zamanda öğrenilen yabancı dilde iletişim kurabilmek ve hedef dilin konuşulduğu ülkenin kültürünü, yaşam ve düşünce biçimlerini kendi ülkesi ile karşılaştırarak öğrenilmesi vurgulanmaktadır. Diğer bir ifadeyle kültürlerarası yaklaşım bağlamında bireylerin kültürlerarası bir bilinç geliştirmeleri hedeflenmektedir. Bir taraftan hedef dili öğrenirken diğer taraftan da hedef dilin kültürel farklılıklarını öğrenmekte ve buna uygun davranış modelleri geliştirebilmektedir (Kurt ve Yetiş, 2019).

Bir önceki programda olduğu gibi Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metnin temel alındığı bu Almanca dersi öğretim programında ulaşılması hedeflenen dil seviyeleri aşağıdaki ölçütlere göre birbirinden farklılık göstermektedir.

1. Almancanın birinci yabancı dil olarak okutulduğu hazırlık sınıfı bulunan okullar
2. Almancanın birinci yabancı dil olarak okutulduğu hazırlık sınıfı bulunmayan okullar
3. Almancanın ikinci yabancı dil olarak okutulduğu hazırlık sınıfı bulunan okullar
4. Almancanın ikinci yabancı dil olarak okutulduğu hazırlık sınıfı bulunmayan

Şekil 2. 2017 Almanca Öğretim Programı Okul Türlerine Göre Dil Düzeyleri
Kaynak: MEB, 2017: 24

Yukarıdaki ölçütlerin dikkate alınarak hazırlandığı 2017 Almanca dersi öğretim programında, şekil 2 incelendiğinde Almanca'nın birinci yabancı dil olarak okutulduğu hazırlık sınıfı bulunan okullarda 12. sınıf itibarıyla B2/C1 dil seviyesine ulaşılması hedeflenirken Almanca'nın birinci yabancı dil olarak okutulduğu ama hazırlık sınıfı bulunmayan okullarda ise A2/B1 dil düzeyine ulaşılması amaçlanmıştır. Diğer taraftan ise bu programda, Almanca'nın ikinci yabancı dil olarak okutulduğu hazırlık sınıfı bulunan okullarda bu düzey A2.1 iken hazırlık sınıfı olmayan okullarda A1.2 dil seviyesine ulaşılması hedeflenmiştir.

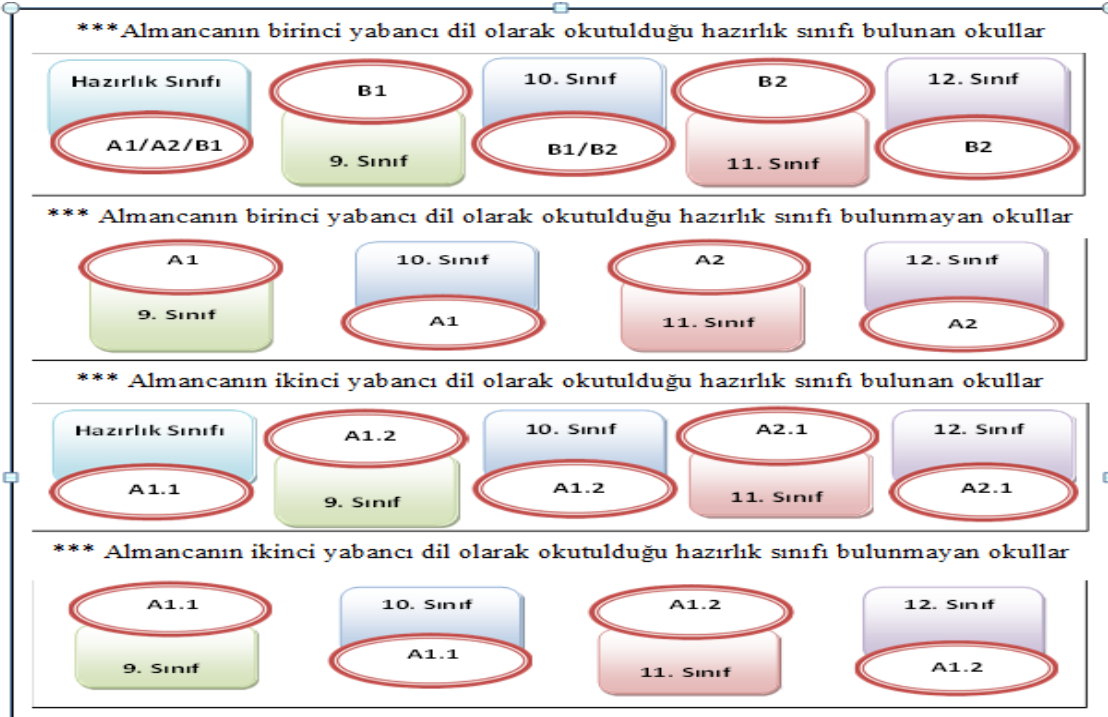
4.Ortaöğretim İkinci Yabancı Dil Almanca Dersi Öğretim Programı (2018)

17.07.2017 tarih ve 81 sayılı kararla yürürlüğe giren Almanca Dersi Öğretim Programı, yürürlüğe girdikten kısa bir süre sonra küçük değişikliklerle revize edilmiştir. Almanca Dersi güncel Ortaöğretim Programı, Talim Terbiye Kurulunun 19.01.2018 tarih ve 41 sayılı kararıyla 2018-2019 eğitim öğretim yılından itibaren Hazırlık, 9, 10, 11 ve 12. sınıflar olmak üzere tüm sınıf düzeylerinde uygulanmaya başlanmıştır.

Dil Seviyesine Göre Tavsiye Edilen Ders Saatleri	Ulaşılabilecek Dil Düzeyi	Ders Kitaplarındaki Konu Sayısı	Açıklamalar
A1 Düzeyi: 288 Ders Saati	A1.1 Düzeyi 144 Ders Saati	A1.1 8 Konu	A1 seviyesinde bir konu 18 ders saatinde işlenebilecektir. Her konu 3 alt başlık içermektedir. Her bir alt başlık ta 6 ders saatinde işlenebilecektir.
	A1.2 Düzeyi 144 Ders Saati	A1.2 8 Konu	
A2 Düzeyi: 288 Ders Saati	A2.1 Düzeyi 144 Ders Saati	A2.1 6 Konu	A2 seviyesinde bir konu 24 ders saatinde işlenebilecektir. Her konu 3 alt başlık içermektedir. Her bir alt başlık ta 8 ders saatinde işlenebilecektir.
	A2.2 Düzeyi 144 Ders Saati	A2.2 6 Konu	
B1 Düzeyi: 312 Ders Saati	B1.1 Düzeyi 144 Ders Saati	B1.1 6 Konu	B1 seviyesinde bir konu 24 ders saatinde işlenebilecektir. Her konu 3 alt başlık içermektedir. Her bir alt başlık ta 8 ders saatinde işlenebilecektir.
	B1.2 Düzeyi 168 Ders Saati	B1.2 7 Konu	
B2 Düzeyi: 420 Ders Saati	B2.1 Düzeyi 210 Ders Saati	B2.1 7 Konu	B2 seviyesinde bir konu 30 ders saatinde işlenebilecektir. Her konu 3 alt başlık içermektedir. Her bir alt başlık ta 10 ders saatinde işlenebilecektir.
	B2.2 Düzeyi 210 Ders Saati	B2.2 7 Konu	

Tablo 3. 2018 Almanca Öğretim Programı Dil Düzeylerine Göre Ders Saati ve Konu Sayısı**Kaynak:** MEB, 2018: 24

Tablo 3'e bakıldığında bir önceki programda olduğu gibi bu müfredatta da dil seviyelerinin öğrenim saatleri ile tema sayılarının dil seviyelerine göre bir değişikliğe gidilmemiştir. A1 ve A2 dil düzeyi için 288 şer ders saati öngörülmüşken B1 dil seviyesi için 312, B2 dil düzeyi için de 420 saat tavsiye edilmiştir. Diğer taraftan Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metninin (D-AOBM) temel alındığı 2018 Almanca öğretim programında şekilde 3'de gösterildiği üzere lise öğrenimi süresi içerisinde ulaşılabilecek hedeflenen dil seviyelerinde değişikliğe gidilmiştir.

Şekil 3. 2018 Almanca Öğretim Programı Okul Türlerine Göre Dil Düzeyleri

Kaynak: MEB, 2018: .23

Sonuç

Doküman incelemesi yönteminin kullanıldığı bu araştırmadan elde edilen bulgular, son yıllarda yabancı dil öğretimi ile ilgili ortaya çıkan yeni gelişmeler ve eğilimlerin 2006, 2011, 2017 ve 2018 ikinci yabancı dil olarak Almanca dersi ortaöğretim programlarına yansıdığını ortaya koymaktadır. Aslında Türkiye'deki farklı eğitim kademelerindeki yabancı dil öğretim programları incelendiğinde de buna benzer sonuçlar olduğu görülmektedir. Bu bağlamda Çoşkun (2012), ortaöğretim kurumları birinci, ikinci ve üçüncü dil Fransızca dersi öğretim programlarını incelemiş ve dil eğitimi alanındaki güncel gelişmelerin bu programlara yansıdığını belirtmiştir. Yine benzer şekilde Oruç (2022), ilkökul ve ortaokul 2006, 2013 ve 2018 İngilizce öğretim programlarını birbirleriyle karşılaştırmış ve güncel yabancı dil öğretim yöntem ve tekniklerinin bu programlara yansıdığını dile getirmiştir. Bu çalışma kapsamında incelenen Almanca dersi öğretim programların hepsi, dil öğretimine bir standart getirmeyi hedefleyen ve dil öğretimi ve öğrenimi bu standartlar doğrultusunda şekillendirmeyi sağlayan Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnini temel aldığı görülmektedir. Bu metne göre dil öğretimi ve öğrenimi A1 başlangıç düzeyinden başlamak üzere C2 dil seviyesine kadar toplam 6 düzeyde gerçekleşmektedir. 2006 yılında hazırlanan Almanca dersi öğretim programına göre ikinci yabancı dil dersi 9. sınıfta değil de 10. sınıftan itibaren verilmeye başlanmıştır. Bu programda Almancayı ikinci yabancı dil olarak öğrenen ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin 12. sınıfın sonunda A1+ dil seviyesine ulaşmaları hedeflenmiştir. Yani son sınıf itibarıyla Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine göre öğrencilerin dört dil becerisindeki başarı düzeyleri temel dil kullanımı olarak öngörülmüştür. Öğrenci merkezli yaklaşımın ve iletişimsel yöntemin benimsendiği bu öğretim programında performans ödevi ve proje temelli bir ürün oluşturmaya yönelik yabancı dil öğretimi ve öğreniminin olduğu görülmektedir.

Genel hatlarıyla 2006 yılında hazırlanmış olan Almanca öğretimi programının temel ilkelerini de içinde barındıran 2011 yılına ait ikinci yabancı dil dersi programı, bir önceki programla kıyaslandığında daha kapsamlı olduğu görülmektedir. 2006 yılındaki programda okul türüne bakılmaksızın öğrencilerin ulaşması hedeflenen dil düzeyi A1+ olarak öngörülmüşken, 2011 yılı Almanca öğretim programında okul türüne göre hangi sınıfta hangi dil seviyesine ulaşılması hedefi birbirinden farklılık göstermektedir. Bu bağlamda Anadolu türü olan okullar, Anadolu türü olmayan okullar ve hazırlık sınıfı bulunan okullar şeklinde bir ayrıma gidilmiş ve ortaöğretim kurumları ortak yabancı dil ders saatleri göz önünde bulundurularak her okulun türünün ulaşması hedeflenen dil seviyesi belirlenmiştir. Bu programda iletişimsel yaklaşımın yanı sıra kültürlerarası yaklaşıma da yer verilmiştir. Böylece Almancayı ikinci yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin hedef dilin sadece soyut dilbilgisi kurallarını değil aynı zamanda hedefe dilin konuşan insanların kültürünü, gelenek ve göreneklerini, yaşam biçimlerini kendin kileriyle karşılaştırma imkânı bulabilmektedirler. Aynı zamanda bu programda geleneksel dilbilgisi yöntemi yerine işlevsel dilbilgisi öğretimine yer verilmiştir. İşlevsel dil bilgisi, dilin soyut dilbilgisi kurallarından ziyade dildeki dilbilgisi yapılarının işlevsel yönünü yani iletişimdeki kullanımını önceler (Zifonun, 1995; Feng, 2013).

2011 Ortaöğretim Almanca Dersi Programı, ihtiyaç analizleri doğrultusunda tekrardan ele alınmış ve 2017 yılında güncellenerek daha sade bir hale getirilmiştir. Bu programda ulaşılması hedeflenen dil seviyesi iki ölçüte göre belirlenmiştir. Bunlardan bir tanesi Almancanın ortaöğretim kurumlarında birinci yabancı dil mi olarak yoksa ikinci yabancı dil olarak mı okutulduğu hususudur. Diğer ise hazırlık sınıfı bulunan ve bulunmayan okul türlerine göre hedeflenen dil düzeyleri birbirinden farklılık göstermesidir. Kendisinden önceki programlarda olduğu gibi dört temel dil becerisinin geliştirmesini amaçlayan 2017 Almanca Dersi Programında, dil becerilerinin bütünlük olarak yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bütünlük dil becerileri öğretiminin, adından anlaşılacağı gibi becerilerin birbirinden bağımsız değil de birbirleriyle ilişkilendirilerek öğretimi söz konudur. Oxford (2001) dikkatli bir ders planlama ile her öğretmenin dil becerilerini bütünlük bir şekilde öğretebileceğini bu sayede de öğrencilerin yabancı dili iletişim amaçlı etkin bir şekilde kullanabileceğini ifade etmiştir. Ayrıca bu programın genel amaçlarına bakıldığında öğrencilerin teknolojiyi aktif ve etkili bir şekilde kullanabilmeleri ve bilgi teknolojilerinden faydalanarak dil becerilerini geliştirmelerinin hedeflendiği görülmektedir. İçinde yaşadığımız teknoloji ve internet çağında dil eğitiminde teknolojik araçların önemi her geçen gün artmaktadır. Buna paralel olarak teknoloji ve internet kullanımı, dil becerileri öğretimi ve kültürel öğelerin aktarılmasında etkin bir şekilde kullanılabilir (Yılmaz, 2015; Solmaz 2015; Chun vd., 2016).

Son olarak şuan halen uygulanmakta olan 2018 Ortaöğretim Almanca Dersi Programı, kendinden önceki programa sadık kalınarak çok küçük çapta güncellemelere gidilmiştir. Bu bağlamda bazı terimler değiştirilmiş ve ulaşılması hedeflenen dil seviyesinde de güncellemeler yapılmıştır. Bir önceki programda C1 dil düzeyine yer verilmişken güncel olan bu programda C1 dil seviyesi kaldırılarak en son B2 dil düzeyine ulaşılması hedeflenmiştir. Bunu haricinde genel anlamda 2017 ve 2018 Ortaöğretim Almanca Dersi Programları arasında herhangi bir önemli bir değişiklik bulunmamaktadır.

Kaynakça

Akpınar Dellal, N. ve Çınar, S. (2011). Yabancı Dil Eğitiminde İletişimsel Yararlı Yaklaşım, Öğretmen Roller, Davranışları ve Sınıf İçi İletişim. *Dil Dergisi*, (154), 21-36.

- Aydoğu, C., Ercanlar, M. ve Aydınalp, E.B. (2017). Fransızca yabancı dil öğretiminde Eylem-Odaklı Yaklaşım dayalı bir uygulama örneği: Nitel bir durum çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(4), 760-779.
- Chun, D. M., Kern, R. ve Smith, B. (2016). Technology in language use, language teaching, and language learning. *Modern Language Journal*, 100(1), 64–80.
- Çobanoğulları, F. (2021). Kültürlerarası Yaklaşım Bağlamında Almancanın Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Film Kullanımı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (25), 726-736.
- Çoşkun, O. (2012). Ortaöğretim kurumları 1, 2 ve 3. yabancı Fransızca dersi öğretim programlarına diller için ortak başvuru metni (OBM)'nin yansımaları. *VIII. e Ulusal Frankofoni Kongresi*, Tekirdağ, Türkiye.
- Feng, Z. (2013). Functional grammar and its implications for English teaching and learning. *English Language Teaching*, 6(10), 86-94.
- Kanmaz, A. (2017). Türkiye’de yabancı dil olarak Fransızca eğitiminde Eylem-Odaklı Yaklaşım. *Istanbul Journal of Innovation in Education*, 3(2), 66-75.
- Kurnaz, Y. ve Özbay, A. S. (2020). Tracking the pre-service teachers' development of communicative skills and their beliefs towards communicative approach. *Journal of Pedagogical Research*, 4 (3), 223-240.
- Kurt, Ç. ve Yetiş V. A. (2019). Türkiye’de Yabancı Dil Öğretmenliği Lisans Programlarının Kültürlerarası Yaklaşım Açısından İncelenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 9 (3), 344–352.
- MEB, (2006). *Ortaöğretim kurumları 10, 11 ve 12. sınıf ikinci yabancı dil Almanca dersi öğretim programı*. Ankara.
- MEB, (2011). *Ortaöğretim Almanca Dersi (Hazırlık, 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programları*. Ankara.
- MEB, (2017). *Ortaöğretim Almanca Dersi Öğretim Programı*. Ankara
- MEB, (2018). *Ortaöğretim Almanca Dersi (Hazırlık, 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara
- MEB, (2021). *Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni*.
- Oruç, E. (2022). Türkiye’deki İlkokul ve Ortaokul İngilizce Öğretim Programlarının Karşılaştırılması: 2006, 2013 ve 2018 Öğretim Programları. *International Social Sciences Studies Journal*, 8(99), 2124-2130.
- Oxford, R. (2001). Integrated Skills in the ESL/EFL Classroom. ERIC Digest. ED456670. <https://eric.ed.gov/?id=ED456670> adresinden 12.10. 2022 tarihinde alınmıştır.
- Solmaz, O. (2015). *İnternet ve Dil Öğretimi*. N. Bekleyen (Ed.), *Dil Öğretimi* (1.Baskı, s.414-432) içinde. Pegem Akademi.
- Sönmez, Ö. (2021). Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel ve Eylem Odaklı Yaklaşımın İlkelerine Karşılaştırmalı Bir Bakış:“Reflets” ve “Tendances” Örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(1), 35-53.

- Tok, H. ve Arıbaş, S. (2008). Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Yabancı Dil Öğretimi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 205-227.
- Yılmaz, A. (2015). *Teknoloji ve Dil Öğretimi*. N. Bekleyen (Ed.), *Dil Öğretimi* (1.Baskı, s.394-411) içinde. Pegem Akademi.
- Yılmaz, F. (2007). *İngilizcenin Türkiye’de İkinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretimine Etkileri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Zifonun, G. (1995). Die „Grammatik der deutschen Sprache“. In: Jahrbuch Deutsch als Fremdsprache 21, S. 357-366.

Çatışma beyanı

Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkisi bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Destek ve teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.